

Kalevi Sorsa

Työläisopiskelija n. 2/1966

Suomalaisten kansainvälinen ajattelu on korkeammalla tasolla kuin esimerkiksi ranskalaisten, mutta siinä on silti paljon parantamisen varaa. Koulun pitäisi aloittaa ihmisten kasvattaminen kansainväliseen toimintaan kykeneväksi ja vapaaehtoisten järjestöjen tulisi tarjota entistä enemmän mahdollisuuksia siihen, sanoo Suomen Unesco-toimikunnan pääsihteeri Kalevi S o r s a. Hänen mielestään myöskään valtiovalta ei ole selviytynyt kunnialla sille tässä asiassa kuuluvista tehtävistä.

Työväenliikkeen kansainvälisyydessä on parantamisen varaa

Yhteiskuntatieteiden kandidaatti Kalevi S o r s a on toiminut Suomen Unesco-toimikunnan pääsihteerinä viime syksystä alkaen. Sitä ennen hän on työskennellyt Unescon palveluksessa Pariisissa vuodesta 1959. Kansainvälisiin tehtäviinsä Sorsa siirtyi hyvin läheltä Työväen Sivistysliittoa, sillä ennen Pariisiin menoaan hän oli Tammen kirjallisenä toimittajana ja työskenteli pitkään työväenlehdistön palveluksessa.

* * *

AK: Mitä Unesco-toimikunta Suomessa tekee?

KS: Unescoon kuuluu 120 maata ja jokaisella maalla on elin hoitamassa yhteyksiä Unescoon. Meillä tästä asiasta vastaa valtioneuvoston nimittämä Unesco-toimi-

kunta. Se edustaa Unescoa Suomessa ja Suomea Unescossa. Valtion edustajien lisäksi toimikuntaan kuuluu jäseniä kasvatus-, tiede- ja kulttuurielämän aloilta. Siinä ovat mukana mm. TSL:n entinen puheenjohtaja, pääjohtaja R. H. O i t t i n e n, joka on Unescotyön uranuurtaja Suomessa, ja TSL:n nykyinen puheenjohtaja, osastopäällikkö Sakari K i u r u. Kaikkiaan toimikuntaan kuuluu 15 jäsentä. Se on opetusministeriön alainen. Tämä yhteys tuli entistäkin tiiviimmäksi, kun Unesco-toimikunnan toimiston siirrettiin maaliskuun alusta opetusministeriön kansainväliseen osastoon.

AK: Pariisissa hankitut kokemukset ovat varmasti suureksi hyödyksi nykyisessä

tehtävässäsi. Mitä teit Unescon päämajassa?

KS: Olin kansainvälisen vaihdon osastolla. Se huolehtii mm. kaikista Unescon 2 000 apurahasta. Aluksi menin Pariisiin hoitamaan nuoriso- ja ylioppilasapurahojaa, sittemmin olin vastuussa kaikkien matka-apurahojen hallinnosta. Se hoiti mm. suhteita kansainvälisiin työväenjärjestöihin ja osaan kansainvälisiä nuorisojärjestöjä. Työn lisäksi olin mukana myös Unescon henkilökunnan yhdistysrienoissa ja sen henkilökunnan osuuskaupassa, pariin otteeseen kuluttajaneuvoston puheenjohtajana ja johtokunnan varapuheenjohtajana.

Yhteyksiä itäänpäin vapaalle kansansivistystyölle

Yhteydet Neuvostoliiton aikuiskasvatustyöhön saivat kiinteämpiä muotoja molempien osapuolten esitettyä sellaisia toivomuksia suomalaisen kansansivistysvaltuuskunnan vierailessa syksyllä Neuvostoliitossa. Jo viime keväänä kävi Suomessa Znanije-seuran valtuuskunta. Kuvassa vieraat (eturivissä) Helsingin Työväenopistolla yhdessä pääjohtaja Oittisen (oik.) kanssa.

Viime syksynä vieraili suomalainen kansansivistysvaltuuskunta Neuvostoliitossa sikäläisen Znanije- (tieto) seuran vieraana. Matkan aikana tutustuttiin Neuvostoliiton aikuiskasvatustyöhön sekä keskusteltiin yhteistoiminnasta Suomen vapaan kansansivistystyön ja sitä lähinnä vastaavien neuvostoliittolaisten tahojen välillä, mitä yhteistyötä Suomessa on pidetty erittäin toivottuna.

Yhteistoiminnan avautuminen ja laajentuminen näyttääkin nyt todennäköiseltä. Mainitun valtuuskunnan esityksestä Suomi-Neuvostoliitto-seura järjesti Helsingissä äskettäin kansansivistysjärjestöjen edustajille tilaisuuden, missä yhteistoiminnasta ja sen organisoimisesta keskusteltiin. Samassa yhteydessä SN-seuran yhteyteen perustettiin erityinen kansansivistysjaosto, johon kaikki maamme kansansivistysjärjestöt voivat kuulua. Niinikään valittiin jaoston työvaliokunta, johon nimettiin Kansanvalistusseuran toiminnanjohtaja Aarne Laurila, Työväenopistojen liiton toiminnanjohtaja Väinö Ruusala, Svenska Folkskolans Vänner'in kansliapäällikkö Ragnar Mannil sekä TSL:n pääsihteeri Olavi Hurri, viimeainittu puheenjohtajana. SN-seura on asettanut jaoston käytettäväksi sihteerin, jona toimii jaostonsihteeri Matti Lind.

— Pidän tätä tapahtumaa ja kehitystä erittäin ilahduttavana, sillä vapaan kansansivistystyön piirissä työskentelevät ovat pitkään toivoneet yhteistoiminnan ja kulttuurivaihdon laajentumista myös tälle työsaralle, mainitsee Olavi Hurri. Maastamme on tosin tehty runsaasti tämänkin alan ryhmämatkoja Neuvostoliittoon, mutta niillä on ollut enemmän turistimainen luonne. Samaten lukuisat yksityiset kansansivistystyöntekijät ovat käyneet Neuvostoliitossa, mutta heilläkään ei useimmissa tapauksissa ole ollut yhteyksiä kolleegoihinsa ja edustamiaan työaloja vastaaviin tahoihin Neuvostoliitossa. Toivomme, että yhteistoiminnan avautuessa näitä yhteyksiä nyt voitaisiin tehokkaasti luoda.

Yhteistoiminnan tulee luonnollisesti olla lemminpuolistta, josta syystä keskuudessamme toivotaan paitsi matkoja täältä naapurimaahan myös vierailuja ja tutustumismatkoja meidän pariimme. Erityisen hyödyllisinä pidetään yksityisten kansansivistystyöntekijäin opinto- ja tutustumismatkoja Neuvostoliittoon, sillä tällaisilla yksilöllisillä matkoilla matkan tehokkuus ja hyöty lienee suurin.

Toinen yhteistyökohde, jota pidämme tärkeänä, on tiedotustoiminnan tehostaminen maittemme välillä. Neuvostoliittolainen uutistoi-

misto APN toimittaa suomalaisille lehdille kiin-toisia ja hyvin tehtyjä artikkeleita Neuvostoliiton kasvatus- ja kulttuurielämästä, mutta mitä todennäköisimmin meidän maamme vastaava tiedotuspalvelu on heikkoa. Suomalaiset kansansivistystyöntekijät ovat nähdäkseni valmiit kertomaan työstään mielihyvin myös muille, ja pyrimme organisoimaan tiedotustoiminnan tätä varten.

Eräs erikoiskysymys, jota kohtaan maassamme on suurta kiinnostusta, on Eesti ja eestiläiset. Nyt kun portit sinnekin ovat avautuneet, täältä kovin mielellään oltaisiin kosketuksessa Suomenlahden eteläpuolelle ja toivottaisiin käyntejä vastaavasti tännepäin. Eestin kohdalla on kaksikin käytännöllistä tekijää, jotka helpottaisivat yhteistyötä — lyhyt matka ja osittain ymmärrettävä kieli.

Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että vapaan kansansivistystyön piirissä maassamme toivotaan vilkasta opinto- ja tutustumistoimintaa maamme ja Neuvostoliiton välillä myös aikuiskasvatuksen ja vapaan kansansivistystyön välillä. Nämä asiat eivät yhteiskuntajärjestelmien erilaisuudesta ja muista seikoista johtuen ole täysin samoin järjestettyjä, mutta yhtymäkohtia ja samanlaisuuksia on olemassa ja eroavaisuuksia-kin olisi hyödyllistä tarkastella.

AK: Millaista suomalaisen oli työskennellä Pariisissa?

KS: Se oli mielenkiintoista sinänsä, mutta mielenkiintoisuutta lisäsi vielä Unescon henkilökunnan erikoislaatusuus. Siellä oli 1500 työntekijää 80 eri maasta. Tällaisessa tilanteessa tapaa kaikenlaisia ihmisiä ja kuulee kaikenlaisia juttuja. Kahvituntikeskustelu on varmasti monipuolisempaa kuin tavallisessa työpaikassa. Työ oli työnäkin kiinnostavaa. Se antoi tilaisuuden tavata paljon ihmisiä ja tehdä matkoja eri puolille maailmaa. Kansainvälisen virkailijan asema on siinä suhteessa omalaatuinen, että hän tuntee kaksi maata läheiseksi. Hän seuraa molempien tapahtumia innokkaasti, mutta ne eivät kuitenkaan koske niin läheisesti kuin normaalioloissa.

Erityisen mielenkiintoista oli se, että Ranskan poliittinen kehitys muistuttaa Suomen kehitystä. Ranska on poliittisessa mielessä läntisen Euroopan Suomi. Siellä on kuitenkin sellaisia piirteitä, joihin Suomessa ei ole tottunut. OAS järjesti aika-

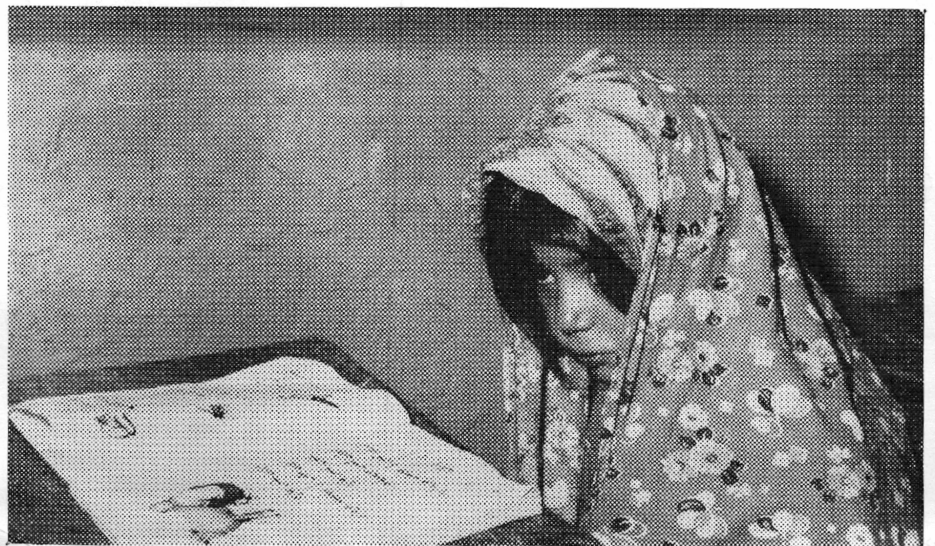
naan jännitystä Ranskan poliittiseen elämään. Silloisena kiihkeimpänä aikana kuuluivat katukuvaan konepistoolein aseistautuneet poliisit. Eräänä aamuna oli vaikea päästä työpaikalle, kun kadut olivat täynnä vastaan tulevia, aseistettuja joukkoja jotka olivat liikkeellä estämässä mahdollista Pariisin valtausta. Kaikesta huolimatta ehti Pariisissa käydä Suomen talvea ja paljon muutakin. Siinä suhteessa kotiinpaluu on vastannutkin odotuksia. Myös työ on täällä mielenkiintoista, kun on siirtynyt tavallaan »lankojen toiseen päähän». Pariisissa toteutin yleiskokouksen päätöksiä, täällä olen mukana suunnittelemassa niitä ja toteuttamassa Pariisin miesten kaavajoukkoa. Uutta on myös poliittisen pelin vilkkaus, joka on luonnollisesti omiaan pitämään yllä mielenvireyttä, mutta herättää väliin muunkinlaisia tunteita.

AK: Ovatho suomalaiset mielestäsi kansainvälisiä?

KS: Suomessa on eroja kansainvälisessä ajattelussa. Eri ikäiset ajattelevat eri tavoin ja myös maantieteellinen sijainti vaikuttaa siihen. Urbaani ympäristö on omiaan kehittämään myönteisyyttä kansainvälisyyttä kohtaan. Nuorempi polvi on sekä halukkaampi että kykenvämpi ymmärtämään näitä asioita kuin vanhemmat. Häviämme kansainvälisessä ajattelussa ruotsalaisille, mutta emme ranskalaisille. Esimerkiksi käännöskirjallisuus on meillä paremmassa kunnossa kuin Ranskassa. Myös kirjojen asema on meillä parempi. Suuressa valtiossa on enemmän eräänlaista itsekylläisyyttä, joka estää kehityksen tässä suhteessa. Vanhoilla kolonialistivalloilla kansainvälinen kiinnostus suuntautuu entisiin siirtomaihin ja on vieläkin kolonialismin sävyttämää. Suomalaisten suhtautuminen kansainväliseen apuun oli vuoden vaihteen tienoilla julkaistun tutkimuksen mukaan masentava.

AK: Voidaanko ihmisiä kasvattaa kansainvälisyyteen?

Iranissa käydään kamppailun lukutaidottomuutta vastaan armeijan voimin. Siellä tarvittavan pätevyyden omaavat sotilaat siirtyvät peruskoulutuksen jälkeen syrjäisille seuduille opetustehtäviin. Kuvassamme oleva pikkutyttö pääsee juuri tämän toiminnan ansiosta selville siitä, mikä taika on kirjainmerkeissä.

KS: Kyllä voidaan. Koti ja koulu voivat vaikuttaa. Koulun pitäisi pystyä antamaan myönteiset perusasenteet ja tarvittavat tiedolliset välineet: kielitaito ja muut kosketuksissa tarvittavat taidot. Opintomatkoilla pitäisi opettaa matkustamaan älykkäästi ja valikoiden. Nykyisessä Euroopassa siirtyy vuosittain ihmisiä maasta toiseen enemmän kuin kansainvaellusten aikana. Eri asia on, mitä ihmiset näistä siirtymisistään saavat irti. Koulun pitäisi opettaa nuoret kunnolliseen turismiin. Se voisi olla mainio väline historian, maantiedon ja kielten opiskelun avuksi. Myös yhteistyön tekniikkaa pitäisi opettaa: osallistumaan aktiivisesti esimerkiksi kansainvälisten kokousten toimintaan. Vapaaehtoisten järjestöjen tulisi aktivoida koulun antamat välineet ja asenteet. Niiden olisi annettava mahdollisuuksia käytännön kansainvälisyyteen.

Valtiovalta laiminlyö erään tärkeän ulkomaisen informaatioväylän. Sen pitäisi tukea järjestöjen kansainvälistä toimintaa. Edustuksen erilaisissa kokouksissa pitäisi olla säännöllisempää. Kansainväliseen yhteistyöhön osallistuville valtion pitäisi antaa kielitaidon ja kansainvälisen kokouskäytännön koulutusta.

AK: *Opiskelijapiireissä on nykyisin hyvin paljon kiinnostusta kansainväliseen toimintaan. Onko se mielestäsi hedelmällistä laajemminkin ottaen ja arveletko sen ennakoidan yleisempää suhtautumismuutosta?*

KS: Se on varmasti hedelmällistä. Nykyinen opiskelijapolvi on parempaa kuin aikaisemmat. Sen käyttäytyminen muuttaa yleistä suhtautumista. Myöhemmin siitä tulee enemmistönä hyvin merkittävä sukupolvi. Nyt sen toiminta on tavallaan hällisevää, myöhemmin se puhuu syvällä rintanaanella samoista asioista.

AK: *Työväenliike on ollut kansainvälistä syntymästään saakka. Onko sen panos*

kansainvälisessä kanssakäymisessä tänään jotenkin silmiinpistävän voimakas?

KS: Työväenliikkeen merkitys tunnustetaan kyllä yleisesti. Kansainvälisyys on peräisin sen ideologiasta, mutta sen nykyinen panos käytännön toiminnassa ei ole riittävän suuri. Työväenliikkeessä ei tehdä tarpeeksi tämän asian hyväksi. Ehkäpä se johtuu siitä, että liput olivat aluksi tässä suhteessa liian korkealla ja sitten pettymysten jälkeen laimeni koko innostus. Työväestön kansainvälinen solidaarisuus olisi omiaan painostamaan hallituksia pyyteettömään kehitysaputoimintaan. Ammattimiehet voisivat auttaa kehitysmaita työskentelemällä niissä ja kouluttamalla samalla työnsä jatkajia. Tämän pitäisi kuulua luonnostaan ammattiyhdistysliikkeen ohjelmiin, mutta ei se vain kuulu.

AK: *Mikä on mielestäsi Työväen Sivistysliiton tehtävä tällä alalla?*

KS: Kansainvälisenä liikkeenä työväen sivistysliitot ovat melkein pelkästään eurooppalainen ilmiö. Sen pitäisi levittäytyä myös maihin, jossa tätä toimintaa kipeästi tarvitaan. Siinä suhteessa on jo ollutkin sekä toimintaa, että takaiskuja. Suomen osalle lankeaisi kaksi tehtävää. Suomalaista asiantuntemusta tarvitaan kehitysmaissa. Ammattitaitoisten työntekijöiden pitäisi ottaa kansainvälinen toiminta huomioon. Unescossa on jatkuvasti paikkoja tarjolla ja niitä tulee olemaan. Muun pätevyyden lisäksi tarvitaan tietoja kehitysmaiden oloista hyvä englannin, ranskan tai espanjan taito. Toinen tehtävä koskee työläisopiskelijoita. Olisi miellyttävää jos he haluaisivat ilmaista solidaarisuutensa monin verroin kehnommin oloissa opin tielle yrittäviä kohtaan. Nuorisojärjestöt ovat jo luvanneet tukensa lukutaitokampanjalle. Hyvä olisi, jos niin tekisivät myös työläisopiskelijat.

Haastattelijana Aimo Kairamo

Pätevä peruskurssi

Näppäilijät kiinnostuvat usein saavutuksistaan siinä määrin, että pyrkivät yhä parempiin tuloksiin, ja silloin on lisätietojen hankkiminen edessä.

Alan kirjallisuutta on omalla kielellämme saatavissa runsaasti. Se on kuitenkin yleensä niin pitkälle vietyä viisautta, että vasta-alkaja putoaa kuin eno veneestä. Pekka Kinnari on mielestäni onnistunut rakentamaan sillan, jota myöten näppäilijä suurempia säikky-mättä voi siirtyä vakavamman harrastelijan alueelle, jossa teoria ja käytännön kokeilut odottavat.

»Valokuvaus harrastuksena» on kurssi, joka kuudella opetuskirjeen muotoon laaditulla luennolla juohevasti selvittelee niitä valokuvauksen perusteita, joihin ensinnä törmätään, kun todella hyviä kuvia halutaan saada aikaan. Kurssin suurimpaha etuna pidän sitä, että se aivan kuin salakuljettaa aloittelijan alan ammattisanaston ja peruskäsitteiden pariin, joiden osaaminen ja oikea ymmärtäminen on se pohja, jolle harrastuksen edellyttämä jatkuva opiskelu rakentuu. Hyvien kuvien tekeminen ei ole helppoa, mutta tätä kurssia seuraamalla se ei tunnu mahdottomaltakaan, ja aloittelijan yrittämisen halu säilyy.

Ennustankin kurssille melkoista kysyntää, kun sen hintakin on kohtuullinen: 20 mk kirjekurs-sina, jolloin hintaan sisältyy opetus ja 4 mk käsikirjana. Vain yhdestä opintokerhon kappaleesta peritään 20 mk, muut kappaleet ovat 4 mk.

Valokuvaaja Esko Vainio